

MAGYAR NÉP

KÉPES-HETI NAP

Előfizetési árak:

Évesre 10 pengő, félévre 5 pengő.
Egyes szám ára 24 fillér.

Lapfőigazgató:

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI
MŰINTÉZET RESZVE NYTÁRSASÁG

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, Brassai-utca 7. sz. szót.
Telefon: 15-57.

Magyar édesanyák

Esküszegő anyák, akik sáptíznak a jajverszékelnék helyett, hogy hátritanák és megnyugtatóknak az ilhonnaradókért amugyis aggódo férfit, nem lehetnek a magyarok sorában! A magyar anya nem megy messzire példaképért, mert saját családjában is megtalálja azt, akit nyugodtan és büszkén utánozhat. A negyvennyolcas szabadságharc magyar asszonyai, a mult világháború hős asszonyai, akik gyermekeket neveltek, dolgoztak és imádkoztak, éppen úgy példaképe te-

het, mint történelmi emlékeő nagy-asszonyaink.

A magyar édesanya napján minden gondolat tisztán és szeretettel száll feléjük s erősitli az ő könnyörgésüket. Áldja meg a magyarok Istene az anyák méhében fogant magzatot s adjon győzelmes békét népiünknek, hogy tiszta élettel, fejlődésben és nyugalomban élhessenek a családok, amelyekért anyuk fájdalmat, könnyet és munkát adnak az áldott magyar édesanyák.

... egy hét választ el a tavasz legszébb ünnepétől, Május első napján szokta a keresztény világ első sorban Magyarország megemlékelni az Anyák napját. Ezt a nagyará, virágillatú édes napot kedveken át arra szentelte a magán, hogy magába vonuljon és a saját gondolatokkal emlékezzék az anyáira. Elő és halott édesanyák emlékezik ma is a világ. Bocsanat a hősök és gondolatok szállnak a lelkekből s egy kislet megtisztul szennyében hertegő ember ezen a nap, mert a Szeretetre, a legtisztább és legmelegebb érzésre gondolt és állt el a szívet.

... az édesanyák munkában és a családban töltik napjukat. Sokszor többet dolgoznak, mint békémet rájuk nehezedik a család-értő férfi gondja és munkája is. A szántóföldön ott vannak. A szántóföldön és a gyárak géptermelében, ott a templom padjában s gondozzák gyermekeiket, munka közben beszélnek és sóhajlásuk messzire el, valahová a Kőrpálok ormat felé, ott hítes nek, apjuk, vagy gyermeke áll az őst magyar vártán. Győzmes békéért s hozzátartozóik éppért imádkoznak. Erős és acélos az imádság. Talán az anyak szív mege képes egyedül engesztelődésre a haragzó Istent és kikönyörgés a becsületet életet és a jó békét. A gondolatuk tudja tüzelni a férfit erőssé tenni. De csak akkor, ha a magyar anyákhoz méltóan élnek naponta, ha a veszedelemben nem járhatnak, hanem arra gondolnak, hogy a békét kell vetni a bajoknak. Ha úgy vannak a férfiak mellett, mint az a hitestára, aki arra esküdött a békét, hogy bajban a veszedelemben a párjával marad.

Német partvédelem az Adria-tenger mentén.

HETI JEGYZETEK

1914. (d. i.)

Megdobbant a falu szíve

arra a felhívásra, hogy a kórházakban fekvő sebesültek számára mielőbb ténnyel adjanak párnákat és más ágyneműt. E sorok írója szemtanúja volt annak, hogy egyik székesvárosban egyetlen dékeltől lefordása alatt többszáz különböző nagyságú párnát, ágylepedőt, törülközőkendőt hoztak be a kórházba, tornyosan álltak rajta a árnák, csipkék, nagy és kicsi párnák. A falu szíve megdobbant a felhívásra s megéretté, hogy közös segítségére van szükség, hogy a sebesült bajtársok puha párnán fekvőgyógyulhassanak. Pedig az is tudjuk, hogy ebben a faluban a nőszöveget már azelőtt gyűjtést rendezett a Vöröskereszt számára. Amikor azonban legelőbb, legelőbb lelkesebb nő szervezték újabb gyűjtést kezdett, még volt kilencvenhat fős legelőbb párnya az erdői falunak. Volt olyan család, ahol csak annyi párna maradt, ahány családtag van, a többi mind a sebesültek lett. Es így egymásután a többi községek is. Csizmás, bakancsos gazdák ültek a székeken s fűarozták a rengeteg ágyneműt. Ez a közösségi érzés a legszebb megnyilatkozások egyike volt napjainkban.

A hét történetes tartozik,

hogy Bakó László belügyi államtitkár felhívta az ország lakosságát: jelentsek fel a rémhírterjesztő, vagy a rendelletek szabotáló zárdókat. A védekezés nem lehet elég erős, mert a veszedelem igen nagy. A rémhír szájról-szájra terjed s minden nap van valami hír a levegőben arról, hogy ma, vagy holnap melyik városokat fogják bombázni, mi fog történni a világban. Ezek a buta mesék valahonnan elindulnak, nyitván zárdókat, akiknek érleke az ellenségnek segíteni és remélfet, rendelleniséget kelteni az országban. Meghallják a mesét ostoba keresztények, olyanok, akik magogatásukkal felbátorítják a zárdókat, hogy nekik elmondja "értésülését". Ez a keresztény aztán, aki éppen olyan gonosztevő, mint a gazdasági élet Aladarjai, tovább mondja a többi magyarak. Van,

aki letorkolja a hírvivőt, etől felnek. Csak egyszer, vagy kétszer próbálnak a fülébe sültfogni. De van olyan is, aki elhísi. Ezek a mindig kivéteiek, a pietásokok, felületlenül rosszak, akik nem gondolnak arról, hogy mit tesznek, hanem ebben a buta könnyelműségükben segítenek a belső ellenségnek. A felhívás, amit említeünk, olyan helyről hangzott el, hogy mindenki vonatozik, mint a parancs. Nem áskálódásból s nem egyéni bosszúvágyból, hanem az ország érdekében kell feljelenteni a rémhírterjesztő és szabotáló zárdókat, mert ha egyszer ők elhangoznak, ha a rémhírek forrása bedugul, a hírszékény és könnyelmű magyarok nem fognak olyan könnyen beigrani, mert nem lesz kinek.

Gyermekek elleni harcok az angolszászok

s ezt bizonyítja az is, hogy nincs épelméjű ember, aki feltételezze, hogy a repülőgépekről ledobott bombákat, csörgőket és más jótételeket felmótt férfiak, vagy éppen katonák vegyék fel — akik pedig a harcokban talájk meg a cifra játékokat s nem csoda, ha Magyar Rózi, a hajmási tizenkétéves kislány örömmel, gyermeki ártatlansággal nyult a mezőn talált rongybaba után. Szegény kislány volt Magyar Rózi, nem kapott babát kórdszonnyra s ime, most megtesztelt a vágya. Mint a mesében a terül-asztalkám az éltel, a ződ tanári jó ügy kintla neki a kedves lednyjátékok, a babát. Hozzángyult, nézegette, forgatta a kezében s a baba felrobant. Pokolgép volt benne, azért készítettek Londonban, vagy Amerikában, hogy itt a magyar gyermekeket szétteje. Ártatlan jűlékba rejtett bomba létepte az egyik kezét Rózikának és megvakította mind a két szemére. A kábán súlyos sebeket ejtett és — megölte a lelkét. El lehet-e még egyszer hiteni a magyar néppel, hogy az angolszászok valóban "emberbarátságóhó" harcolnak, ahogy olyan so'szor próbálták bebeszélni ezt bizonyos körök? Nem. A tizenkétéves Magyar Rózi a repülőgéppel azokkal a zárdó, vagy nemzsidó fajú urakkal együtt, akik erre a borzalmas vérfürdőre felbérlettek őket.

Leventék dolga alun és váre

az ellenséggel küzdő férfiak kájdát ma ők végzik. A borsárosokban ők mentik az életet a nagyont s a falvak csatlósókat rendeli ki a parancsnok mezei munkákban való segítségére munka meg és nincs megadandó sem. Bámi történetünk az élet tovább s a bajok és demlek között is az új, hevesebb és jobb jövőért dolgozó ország. A szervezett friss erje most mutatkozik. Az ő fegyelmezett magatartás megnyugtat, segít és igazságot mutat nyúl, a városi ember segítőt kezét a mentéshez. Adig mindenki a maga közérdeket folytatja a munkát, ahol gyors férfieket abbahagynak, szerszámokat egy időre lefoglalja a fegyverrel. Ez a munkamegosztás igazolja most, milyen helyes gondoltott a magyarság, a munkás és katonas csapattal leventéknek képzeti ki a fiatalok. Lám, félig-meddig felnevelte az egész emberek már s keményen ják a szerszámot és a fegyverkecskék apók. Fegyelmezés erős nép nem pusztulhat le leventéinkemény pedig az ország fejeit vára. A fiatal egész munkabírás, a szent lelkesedés vezr ki népünköt s ma a leventék emlékszik a magyar minden leventé, aki a tátrárjárás és a törölvelem idején védte az örök magyar határokat. A gyűvaság, — a mozi, a színház, egyeneműly és könyvek ezt hirdették entekig a magyarságon — eltűnt, az egészézes ösztönő ember aera, hogy anyámasszony-kötezőha semmit nem alkotott és védett meg. Az ilyen magyarságunk rábáns és pusztulás a kezelmény, éppen elég példa van a történelemben. És ma is a leventék hasonló példátok. Akik egyéni életben, szomszédai, a társas van dolga, akár nagy közösségben a hazánkra törő séggel, — azt tapasztalja a magyarság, hogy csak a bátorság és az szolgálja a javát. A meghunyhódó, rémültöz és ragodás gyűvasáival másokat is megfertőző sem nem méltó az előttünk éven át hazánkát mindig megmarzó ösökköz, sem nem érdem meg a magyar nevet, bárhol szitfe ünneplés alkalmakon mellet!

gy harcolnak érettünk a magyar légivadászok

Látogatás egy repülőter hősseinél a harc után

pusztulás és a rombotás lélekbe kókoló szomorú képei után, amelyeket az angolász terrorlámádások során fakadnak, jóleső érzés — nemilyen különösen hangzik első sorára — meglátogatni egy erősen elborzított repülőteret. Mindenütt látni a bombatölcsereket, az eddigi épületeket, de körös-körül mindenütt újra el, zajlik és felel a pilótamunka.

A vadászgépeket igazítják, töltik, árgalmasan forgolódnak körülöt-

tük, a repülőter gödreit kitöltik és csillagos szemekkel készül mindenki a további harcra.

— Legboldogabb napjaink voltak ezek az első bevetések — mondja S. pilótaszázados — Vadászszzadunk feladata Budapest légvédelme, de komoly bevetésre csak most került sor. Most aztán megmutattuk és a jövőben is megmutatjuk, hogy mit tudunk és hogy nem engedjük büntetlenül elpusztítani a magyar életet.

Legjobb vadászrepülő a Me. 109

— Repülőink — folytatja — mind többen kivették a részüket a küzdelemből. Eredményes és veszélyes légi harcok állnak mögöttük. De külön figyelemmel a dícséretet a repülőter ügyvezető földi beosztottjai, akik szinte éjt nappallá egybevetve dolgoznak, hogy a gépeket rendbe tartásuk biztosítsák helytálló erejüket a harcban.

Bemutatja a vadászgépeket is a százados, fiatal tisztjei kíséretében. Imdnyájukon ott van a légzőkészülék, kezes-lábas overallban járnak, minden pillanatban felharsanhat meint a jelzés és indulhatnak gépeikkel közelítő Liberátor négymotoros bombázók ellen.

A vadászgép Messerschmitt 109. mintája. Ugyanolyan, mint a németeké. Együléses gép felszerelve egy géppúval és két nehéz puskával. Az egyik hadnagy elmagyarázza, hogy az élet-halálharcban kívül milyen kemény munkát végez bevetésben egy-egy repülő.

Jobbkével állandóan fogni: kell a botkormányt. Ezen van még négy billentyű is, mégpedig a géppúva és a nélfépuska elsőtűje, a bomba kioldója, továbbá a rádió bekapcsolója. Ezeket is a jobbkez ujjaival kezelik. A balkez is alaposan be van fogva. Ezeket kezel a gézemeltyűt és még legalább negyven különböző esavarkapcsolót, amelyek a gép szabályos működtetéséhez szükségesek. De nem pihen a lába sem, mert mind a kettővel az oldalkormányt kell kezelni. És mindenkívül még nézni kell, hallani és erősen figyelni.

Ezek a Me. 109-ek a legtekélyesebb vadászgépek, amelyek ma Európában vannak. Fel tudnak emelkedni 12 kilométer magasságra és vízszintes helyzetben sebességük elért az óran

kénti 680 km-et. Ézzel szemben az ellenséges bombázók magassági lehetősége csupán hat-hét kilométer, sebességük pedig óránként legfeljebb 580. Igaz, hogy az ellenséges Liberátorok erősen fel vannak szerelve gépperekkel. Csupán hátrafelé például nyolc ágyúny van. Mind a nyolc cső 13—20 milliméter kaliberű s ezekkel úgy lehetnek, hogy nem célszerű hátulról megtámadni őket. A vadászgépek azonban gyorsabbak, a fordulatlehetőségeik könnyebbek és így felülről, oldalról, vagy esetleg szemközt csaphatnak le a bombázókra.

A készenlétük is szinte tüneményes gyorsaság. A riasztástól számított két percen belül már minden vadászgép a levegőben van és újabb nyolc Perc múlva elérte azt a magasságot, amelyben fel kell vennie a harcot.

Rádió irányít éjszaka

A vadászgépekkel igyekeznek repülőink minél jobban megközelíteni a bombázókat. A legjobb — tapasztalatok szerint — ha legalább már 400 méternyire a Liberátor mellett vannak, sőt ilyenkor még lerövidített ezt a távolságot, ha kell, akár 10 méterre is. Innen aztán találataik rendszerint hatásosak.

Ejjelek és nappali támadásra is alkalmasak ezek a Me. 109-ések. De főleg nappal használják, amikor a pilóta maga irányítja egész tevékenységét. Éjszaka a földről úgynevezett rádióautókból irányítják őket. A rádióautóban egy készülék megállapítja, hogy milyen magasságban és melyik irányból közeledik az ellenséges támadás, egy másik pedig már közli a pilótájában helyet foglaló repülővel, hogy merre és milyen magasságba kell indulnia.

— Az éjjeli vadászszzadunk az elmúlt év nyarán ataluk meg — mondja Cs. százados. — Pilótáink egy része

akkor kiment Németországba és ott tanult a német légierőknél. Az első komoly bevetés április 3-án volt.

Különös nagy figyelmet és ráfigyelmet igényel éjszaka a gépek rádióna való irányítása. Az ellenséges ugyanígy ezt mindenképpen igyekezik megzavarni.

Jönnek olyan angol gépek is, amelyek nincsenek is fegyverrel felszerelve, hanem különbözőfajta olyan készülékekkel, amelyek alkalmasak a magyar katonák rádióleadásának és vételének a zavarására.

Ilyenkor azonban életpelietik a fényzóró működését, amelyek olyan fényjelzést adnak, hogy az 50—60 kilométer távolságba is ellátják.

Az elmúlt napokban ennek a repülőternek a századi sok ellenséges repülőgépet pusztítottak el.

Az ellenséges pilóták nem kerütek mind hadifogságba, mert többen elpusztultak a kigyulladt és lezuhanó gépekben, többen pedig — egy alkalommal heten — úgy vesztették életüket, hogy kiugrottak ejtőernyővel a gépből, de az ejtőernyő súlyna meggyulladt és ők zuhanva vgyódtak alá a mélységbe.

A magyar vadászgépeknek is voltak veszteségei. De ez is csökkenthető, mert — mint itt mondják a pilóták — több balesetnek az az oka, hogy túlharcias magyar virtuusak vetik rá magukat a fiúk az ellenségre.

Ha ezt csökkentik, akkor a pusztulás és a kár még kisebb lesz. De a géppusztulást nem is veszik tragikusnak itt, mert mosolyogva említtik: — Fő, hogy az ember éleiben maradjon, a magyar pilóta. Gépet mindig lehet pótolni és pótoljuk is.

Az egyik éjszakai vadász, P. hadnagy most már nyugodtan megfürdöve, áttöltözve mesél légiharcáról. Elmondja, hogy

két vadászgéppükkel egy körülbelül nyolecvan tagú ellenséges kötelékkel találta szembe magukat.

Löttek rájuk, de a becsapódásokat természetesen nem tudták megfigyelni, mert csak pillanatok állottak rendelkezésükre. Észrevették azonban, hogy az ellenséges kötelék vége felé az egyik Liberátorból füstfelhő esapott ki. Erre mind a ketten erre a gépre támadtak. A támadás eredménye az lett, hogy a négy motor közül három kigyulladt és a gép zuhanni kezdett.

— Ebben a pillanatban azonban folytatta P. hadnagy — a magaból egyszerre 15 ellenséges vadász csapatot le ránt. Felvették a légiharcot. Ok is löttek, találatok érték baloldalt a motoromat, az oldalkormányt, a fánkomat.

Helyreállítottam a gépet és le akartam szállani, hogy megmenntsem, de az egyik ellenséges vadász követett állandóan. Csak gyors fordulókkal tudtam előle menekülni. Üldözés közben közel 20 méter mély: gbe szorultam a föld közelébe. Még tovább kellett lejjebb mennem és még 10 méter magasságra a földöt még közel negyedóráig tartó küzdelem kezdődött. Már alig voltam két méterre a földtől, láttam, hogy nekirohanok valamelyik fának vagy épületnek. Visszafordultam a repülőter felé azra, hogy feltűnjen leszállók. Egy jó pillanatban sikerült is leráoznom az ellenséges gépet és lehuppantunk a földre. Kiugrottam a gépből. Az ellenséggel ekkor visszafordult és gépuskával lőtt rám. Lőtt az autóra is, amelyet a repülőter parancsnoksága küldött ki értöm. Ennek a kocsiának az oldalra találatot kapott, de mi épségben maradtunk.

Forgó sündisznó

N. örmester szintén egy igazban harcjelentést mesél el, amelyet parancsnoka, K. hadnagy gépeivel együtt vitt meg közel 40 ellenséges vadászrepülővel. Ebből a kötelékből 40 ketten egy vadászgépet hátradtak meg. Több követ adtak le rá, de egyszerre az ellenséges gép segítségével a tetelt további hét ellenséges vadász és rátrátdattak a két magyar masinára.

— Az elsőnek megtámadott ellenséges vadászgép ekkor már füstölt és rövidesen le is zuhant.

A többi hét ellenséges repülő pedig úgynevezett forgósündisznót csinált. Úgy keringtek alulról felfelé egymásután, minden következőnél kissé lejjebb maradva, mintha egy hengert alkotnának. Így biztosították egymást. — Ekkor már had találatot kapott a gépem. Ki kellett lépnem a harcból, ezért újból felhúztam a magasha. Ebben a pillanatban az orrom előtt lecsapott egy bomba. Megrongálta a gépemet, de mégis sikerült leszállnom és biztonságba helyeznem.

K. hadnagy vidáman meséli, hogy neki is végre sikerült légitárcban résztvennie. Eddig a század minden bevetésénél valahányszor szolgálata volt és így a harcból kimaradt. Most is csak úgy került a bevetésbe, hogy a százada már negyetcórával előbb elindult. Ő ment utának teljesen egyedül. Így került szembe had csoport,

egyenként 15 gépből álló ellenséges alakulattal. Bátran felvette a küzdelmet és egy ellenséges bombázót sikerült lesötnie.

Sikeres repülésben vett részt B. század vezetője is. Erős és győzelmes légitárcba után, amikor már en üzemanyaga elfogyott, le kellett szállni a repülőterén. De amint már a földön gurult a gépe, hirtelen lecsaptak a térre az ellenséges bombázói. Körülötte robbantak a bombák. Ő maga kiugrott és szabadon kezdett a parancsnoksági épület felé. Alig jutott kecsasz lapésnyire, amikor látta, hogy egy bomba csoport belé a hátrahagyott gép-be és felgyújtotta.

A repülőter parancsnoka erővesen

intézkedett az izgalomnak ebben a pillanatában is. Egy kerékpárral átdött ki a szakaszvezetőhöz, s mekkenten sikeresen be is jutottal védőhelyre.

Nem szállt fel a tevegőbe, mert az a beosztás, mégis hős Z. század vezetője is. Ő az egyik éjszakai támadásnál a rádiókocsiikkól irányító volt. Bombázás alatt patolgat körülötte repeszdarabok. Egy becsapás 10 méterre zuhant le a rádiós autó mellé, de ő továbbfolytatta felelősségteljes munkáját, hogy az irányításban a pillanatnyi sünet sem állt be.

Örömmel és büszkén szorultunk a kezét ezeknek a hős magyar férfiak.

Dési orvosok, emberbarátok

Dés. Erdélyország egy ismert kulturumunkása, dr. Parádi Ferenc eddig nyug. kórházigazgató, azinek dősi számtalan munkája, cikke, beszédje jelent meg Erdély kultúr-történeti műtjéről, melyek nevelésig, társadalmi, történeti feltárás terén rengeteg adatot hoztak. Új munkáit írt, Szolnok-Doboka közegészségügyének története címmel, ami most jelent meg. Ebben a munkában ugyanakkor Erdély közegészségügyi multját is feltárta, sokak előtt ismeretben terjeszték.

A földrajzilag igen kitűnő fekvésű Szamosmedence — írja új munkájában Parádi dr. — mindig hadbepuolási és telelepődési hely számba ment. Lakossága nem egyszer hadifogorágba jutott vagy epusztuk — pestis, úhnség, éhínség vitte el a népet. Az ellenséges csapatok megriktították a magyart. Legtöbbször a pestis és a lepra pusztított.

A betegséget pusztítósa ellen a magyarság igen rég harcra szállt. Már 1500-as években kórház alapítására gondoltak. I. János övezgye, Izabella igen kedvelte a díseket, akiket városukban kétszer is felkeresett.

A tordai országgyűlésen (1557) megjelene dési kiúldottságot a királyi szívélyesen fogadta s nekik adománylevelet bocsátott ki egy Désen alapítandó kórházra. Annak létesítésére földet és szőlőt biztosított. A kórház a Szamos partján épült fel megelőzőre 200 évvel a kolozsváriak első kórházát. (Az is a dési Pataki Sámuel kapcsolataiban.) 1558-ban a dísek újból felkeresték a királyt; kicsi a kórház! A király 90 újból adományt tett. 1599-ben Báthori Andre fejedelemmel a dísek kérték az alapítólévél megerősítését, 1701-ben Mészai János

dési polgár házat ajánlotta az „új polgár” céljára — így 1704-ben kórház épült.

A 17. század elején Dés lakossága kiserkedőtt. A Bástya r mazzárálta kipusztított magyarság (a berek hátából szajta hasítottak, gyemeket fejüket megterítették) Borkai, Bethlen, Rákóczi szegedjéji formátusokat hozt. I. Rákóczi György a fűteri templomra, iskolát és hat polgár református egyházakat adt 1696 körül házköveket szenevellett legelőse erdélyi és legelőse magyar kórházak egyike, mellyel a dési mérvéltésben, haladásban való eljárásukat bizonyították. 1784-ben osztrák sorkatonaság szállta meg.

A 19. században a bujakor puszt Erdélyben, kitűnően a Szamoson. A megye ismert főorvos Soó: Márton 1808-ban több megye kórház felállítását kéri. 1812-ben Fehérvárazen, Rogozan, Hagymásán Désen nyílik kórház — bujakorcsanak.

Dr. Szócsa Sámuel, korai egyik néves orvos, 1820-ban a mai Agapi utcában, 1848-ban a piski csata s becsültjei részére hadikórházat rendezett be. Ez az összemelés 1849-ben megszűnt. Szócsa Sámuel dr., akinek nevét ma utca hirté Désen, tovább került a kórházhoz: Szadler megyefőnök végre beleegyezett. A jelenlegi Bethlen-utca 11. sz. alatt alapult kis kórház 3 szobával 15—18 ágyat foglalt magában. 10 év alatt 1600 beteget gyógyított meg Szócsa főorvos az egyik orvosval — ingyen! A tiszteletdíjakat kórházfejlesztésre adták.

Az 1849-es orosz megszállás sok kárt okozott Désen... Szócsa Sámuel most se pihent. 1860-ban összeközdulva az özszeget, felsépti a mai kórházat — 12.598 forintból — így tudta a Rudolf kórház.

A kórház sok bajjal küzdött. Nem tudtja, csatornája, kerítése stb. Sics dr. újból gyűjténi kezdett. Szerette a kórházat. 1871-ben a téra ellen küzd a kórház. Szócs dr. hála előtt hordszéken vitette magá a kórházba — úgy is dolgozott! 182-ben dr. Kovács Sándor vezeti bővíti a kórházat. 1902-ben dr. Irádi Ferenc kerül élére. Ekkor ivül elmoosztállyal, tudóosztállyal.

A megyének számos, nagyhírű orosa volt. Igy Atzél Gábor (1711—), aki külföldön végzett s Füzes-luban dolgozott, Nyulas Ferenc (1758—1908) Szamosújváron dolgozt, az ásványvizeket tanulmányozt. Később Kolozsmosonon ter végjárát alapított. Almaj Károly (812—1875) is ide tartozik jeles munkásságával. Gyógyesztér Erdélyben a 18. százdi alig volt. A Szamosölgye itt vezet. 1788-ban alapul a szamosújvári Szentháromság, 1794-ben a ési Fortuna.

A munka további részében a poszról emlékezik meg Parádi dr., — némülékletében a munka a dési zületés nagyhírű nagyenyedi orostaná, Pápai Páris Ferenc arké-ét s más fontos kultúrdokumentum-zerű képeket közli.

Parádi Ferenc dr. új munkája egy ejezet Erdély kultúrmunkájából, fengeteg adataival, új ismertekései-vel nagy szolgálatot tett a szerző az egyetemes magyar művelődésnek.

(est.)

Édesanyám . . .

A legszebb tavaszi hónap első vasárnapja: az Anyák Napja. Május első ünnepén millió és millió kö-öntjük életünk legáldozatosabb és eghisesebb ajándékát, köszöntjük a magyar édesanyákat. Ünnepez a szánakra, mert úgy érezzük, nem-estek testünk öli fel magára a vasár- napi ruhát, hanem a lelkünk is ün- neplőbe öltözik, hogy minél tisztáb- ban és boldogabban jelenbessék az édesanyánk előtt.

Csodálatos igyekezetükben hány- téle módon szeretnénk ilyenkor meg- ajándékozni édesanyánkat, hogy a nagy és kiegyenlithetetlen adósságból egy parányi letöréshessünk. De mivel tudnánk megváltani, volná- valami, amivel képesek lennénk meg- hálálni az édesanyák átvirrasztott éj- szakait, a gondbes és aggodalmas órák súlyos perceit, amiket beteg- agyunknál töltött a jóságos, türelmes lélek? . . . Meghálálható-e a gyü- mölőshöz anyai szív fájdalmát, áldo- zatos, kockázatos idejét? . . . Lehet-e

múlándó, veszendő holmival: pénzzel, gazdagsággal, házzal viszsonomi, meg- váltani az édesanyák könnyé és vér- földözátit? . . . Nem, semmiféle hol- mival nem lehet! Legfeljebb köny- nyebbé tehető öreg napjai, de mit ér, ha a hideg, dermedt lelkem nem melegsik fel a hálaáldozatban.

A szeretet az, amivel édesanyánkat meg kell ajándékozunk. A szeretet az, amivel édesanyánkat köszöntjük ezen a napon. Istennem, ez a szeretet is hol van édesanyánk felő, gyógyító szeretetétől? . . . De a szentjános bogárka sem azért világol, hogy távilá- gojja, legyőzze a holdfényt. . . mi is csak édesanyánk szeretetéből merít- hetünk most is szeretetet, vagy ami visszauhatunk most, azt is az édes- anyai szívől kaptuk valamikor aján- dékként.

Ennek a szeretetnek, ezekben a ne- héz, gondbes időkben még mély- lyebbnék és tisztábbnak kell lennie, mert ki ne látna meg körülünk, hogy most a háboris időkben édesanyánk mindennapi gondja is, nagyobb, a ma- gyar édesanyák felelőssége is súlyo- sabb.

Szeretetről beszélnek azok a versek is, amiket most idézünk. Mert ahogy a költők versbe szedték a családi haj- lék, az édesanyai szív jóságát és szer- tetét, a magyar legény is nóába öntötte lelkének kincsét, mondani- volóját. Először a szabadságharc né- hány költőjétől ismertünk verset, majd a katonálethől hozzuk elő az édesanyákról szólókat.

Bármerre veti az embert a sors, az édesanyai szív mindentől velünk van, áldó, simogató kezét a jó anyának mindig érezzük. Erről beszél Lévy József „Édesanyám” című verse:

*Álmodjál szépeket fejtőm,
A táoban, édesanyám,
Lebegjen fölöttem szerelme
Híven őző csillag gyánát.
Szemem rajtad függ a sötétben,
Álmodjál szépeket fejtőm.*

*Hideg, sötét ez én világom
S a te szerelmed oly meleg!
Tűzt, fényt és csillagot még
Nem öltök ki az emberek,
Még minöig ott ragyog előttem . . .
Álmodjál szépeket fejtőm.*

*Távol tőled sűrű vodonban
Bujdosom egyszegedül,
Velem jár mindenütt a kétség.
Es a nyugalom elkerül,
Sosem látom, mindig remélem,
Álmodjál szépeket fejtőm.*

*Gyakran vögyöm vissza hozzátok,
Hogy még egyszer boldog legyek,
De vissza útát nem találók,
S mindig beljebb-beljebb megyek.
Elvesztet az ösvény előttem . . .
Álmodjál szépeket fejtőm.*

*Hűvös szellő érinti néha
Szörnyival izzadt homlokom,
Múlándóság hűvös szellője,
Elfelejtett sírhalmok:
Áldo kezem még itt is érzem,
Álmodjál szépeket fejtőm!*

Népdalköltészetünk is gazdag az édesanyáról szóló versekben. Katona- nára is meg a legény, akinek édesanyját kellett eltartatnia:

*„Mosa ki, rózsám, ingem-gatyám
fehérre,
Holnap megyek a tiszturak elébe,
Bedőlök a mérték alá rendezem,
Összeütöm a bokámat helyesen.*

*Az gondolám, hogy nem leszek
katona,
Gondot viselék az édesanyámról,
De már látom nem viselék
szegényre,
Reá bízom a jóságos Istenre.”*

A jóságos Isten nemcsak az édes- anyára visel gondot, hanem a kato- nára is. Ezzel vigasztalja meg anyját, ne meg a mátkáját is a legény:

*Mennem kell már énnekem is,
Beszorotak engem is,
Édesanyám, ne sírj értem,
Gondot visel rám az Isten.*

*Kisebb, nagyobb jó leányok,
Visszajövök még hozzátok.
Teged is lektem, Kató,
Áldjon meg a Mindenható.*

*Hogy föl azzal a strássól,
Találkozunk még egymással!”*

Az édesanyai szív gyakran küld üzenetet, levelet a fiának. Talán senki mástól, mint az édesanyától érkezik meg ez a levél a legpontosabban, de a katonának masiroznia kell, a csilla- gos égre tekint és hazagondol:

*„Édesanyám most küldött egy levelet,
Gyere haza, édes fiam, ha lehet,
Él is mennék, édesanyám, nem lehet,
Holnap reggel masirozunk, úgy lehet.*

*Ha kiöltök a koszárnya elébe,
Feltéktink a csillagos nagy égre,
Jaj, Istenem merre van az én hazám?
Merefele van az én édesanyám? . . .”*

Ki ne ismerne ezt a régi szép katonanótát:

*„Édesanyám, ha feljón,
Édesanyám, ha feljön Budára,
Nézzen fel a koszárnya,
Nézzen fel a koszárnya ablakára,
Oh lát engem komisz baka ruhába,
Göndör hajam rövidre,
Göndör lejjem rövidre van levögve.”*

MAGYAR VAGYOK

Irta: Endrődy Béla

Magyar vagyok!... Gőgösen vallom ezt,
Mert büszkeség, hogy magyarnak születtem,
Marokni nép vagyunk, de: hatalom,
Bár ezer évünk véres volt s kegyetlen.
Megtizedeltek gyilkos hiborák,
Vágyzóntottak szörnyű századok, —
Itt állunk mégis! S vallom, hirdetem:
— Magyar vagyok! Magyar vagyok!

Magyar vagyok!... Nem hajlongó cseléd,
De kénges úr, ha szegénysorában is,
Erős, derék, hű, független, szabad,
A parolám: őszinte s nem hamis.
A szívem: csodaultig telt kincs-ké hely.
Szavaim: szárnyas, fiatal sasok
S ha kell: pacsirta, ha kell: csalogány, —
— Magyar vagyok! Magyar vagyok!

Magyar vagyok!... Lelkes, nyakas, kuru,
A kerek világ legjobb katonája,
Tegnap szántóvető, — de máma hős,
A búzaföldről csataterére szállva,
Roham után táborlős lángja leng
És megszámlálod egy-két csillagot...
Valakit otthon ugyanest teszi, —
— Magyar vagyok! Magyar vagyok!

Magyar vagyok!... Az Alföld int felém
És megcsókolom szentelt, drága földjét,
Addig leszek vitéze, őre, míg
Marad belőle egyetlen göröngy még.
Rónák, akácják, békés kis tanyák!
A tornyok az aranykereszt ragyog, —
Enyém e sok kincs, védtl fegyverem, —
— Magyar vagyok! Magyar vagyok!

Magyar vagyok! Nincsen dicsőbb, nagyobb
S szebb, mint magyarnak lenni... Szilajon
Átverekedni magunkat a véz
Fergeföldén, száz kín közt, száz bajon...
Es győzni, mindig győzni! Semmiség,
Ha elhallók, ha százszor meghalok, —
Karddal, kereszttel, hittel hirdetem:
— Magyar vagyok! Magyar vagyok!

Magyar vagyok!... A magyar Tenger is
Enyém!... Igen... enyém a Balaton!
Kék sóhaját, mint a szivobogást,
Reszkette hullom, némán hallgatom.
Vihar szaggatja a hullámokat
És ujjonganak a fehér habok,
Lelkem sirályként száll felettük el, —
Magyar vagyok! Magyar vagyok!

Magyar vagyok!... A Duna drja zúg,
Halászlégény vet hálót a Tiszán,
A parti ködben kopjás lovasok
Vágtatnak fehér áom-paripán...
Leszáll az est. A fűzések felett
Kigyulladnak az örök csillagok, —
Szívemben is örök dal ég, rajong:
— Magyar vagyok! Magyar vagyok!

Magyar vagyok!... Ti Erdély bércei,
Szép Székelyország, Cstik, Szilágy, Bihari!
Vészhangozatók zengő eskümet,
Hogy nem leszek más soha, csak magyar!
Magyar vagyok Árpádolt Hortlyoi,
Es míg az égen egy csillag ragyog,
Míg kard, tűz és sziv peng, lángol, dalol:
Magyar vagyok! Magyar vagyok!

Magyar vagyok!... Erdély már visszajött
S mind visszajőnek földek és folyók,
Mezők, virágok, völgyek és hegyek,
A sóhajok is hazatérnek.
Allok a vártán... Eljön majd a kor,
Amely a múltat emberibb, nagyobb,
Mert az igazság érkezik vele...
Magyar vagyok! Magyar vagyok!

KI KEZDTE

a léghbombázást? Mi a története ennek a szörnyű háborúviselésnek, amely nem kegyelmez semminek, ami csendes, békés polgári és szent dolog? Kinek a hibájából omlanak össze nap-nap után a legszebb keresztényi templomok? Ki rombolja földig a betegeket tell kórházakat? Ki öl halomra az iskolás gyermekeket? Ki üldözi az éjszakába füsttűző romhalmazok körül az édesanyákat?

Hitler vezér és kancellár uralomrajtása után néhány hónappal először, de a háború kltérésének pillanatfálg összesen háromszor fordult olyan ja-

vaslattal az akkor még nem hadviselő ellenséghez, hogy mielőtt a fegyverek szavára kellene bízni a megsemitkített, tünkretelt európai fiatal népek kérdését, így Magyarországot is, hogy eltűrülhessük a párisikörnyeki békeszerződéseket. A háromszori felhívásban az volt, hogy kössenek kötelező egyezményt, amely szerint nem fogják egymás békés országéseit repülőkről bombázni s ezt a borzalmas fegyvert csak ott használják majd, ahol katonaság van, tehát a harcatereken. De az angolszások és az akkor még nagyon gőgös-Franciaország még

válaszra sem méltatták Hitler javaslatát. Egyszerlen tudomást sem vettek róla. Hanem a bábóru kltörése után Anglia volt az első, amely a kis Syllt várost, a békés német szigetét elárászotta bombákkal, bár csak a polgári lakosságának és nem a hadseregnek okozott vele vesztéseket. Ez volt a bombaháború kezdete. Ők, London urai és a zsidó uszitók viselik tehát a bombázásokért a felelősséget Isten és a világ történelem előtt. Mert Coventry angol város bombázása a németek részéről már csak válasza volt a Syllt elleni orvtámadásra, jó félével azután.

Két történet a címkórságról

ár mindenki tudja, hogy a hivatalos nemcsak egyszerű jelentet, hanem lényeges gyökeres politikai rendszerváltozást is jelent. A rendszerváltozások közöttében egymásután születnek a rendeletek, melyek a háttérben álló ország teljes érkéjéért, a jövőre, valamint az új szociális feladatok elvégzéséért, a hivatalos minőségűket, a „miniszter úr” címen kell nevezni.

mindenki feljajongott ennek a hírhallatára. Jóleső érzéssel néztünk arra azok, akik évek óta küzdtek a megkorhadott életformánk és a „börbelegyőzések” eltüntetésénél felmerül azonban a kérdés, vajon elégséges-e, ha a lefelelősséget mutatnak csak példát, vagy a lényeges életsemelteváltozásokon szó, aminek tüneteit mind a magunk életében is ellen kell vívniuk és környezetünk felfogásában ki kell irtunk.

A helyzet valóságának jellemzésére itt ez a két történet. Az egyik néhány nappal ezelőtt zajlott, mégpedig telefonon keresztül a kereskedelmi vállalatunk tisztviselője és egy ismert „méltóságos” között. A történet tisztviselőreplője felhívta a méltóságos ny lakását és mivel — ő, borzalom — nem tudta, hogy a címzett méltóságos, jelentkezés után egyszerre X. Y. nagyságos asszonyt ke-

rdalán méltóságos asszonyt? — zott a válasz és az illető nem is roajlandó addig az üzenetet át, míg a tisztviselő ki nem jala a címet. Csak a beszélgetés véterült ki, hogy maga a „Méltóságos” asszony áll a telefon túlsó végén am is a szóhalány túlzott tekintélyteléről, hanem önmaga címkóról van szó.

amásik történet pedig a következő: Maros-Torda megyei faluban egy gazdaleány meg egy gazdaler nagyon megszerették egymást. A ledeleány is módos, a leány meg a falu leggazdagabb férjhezmezői közül való volt, így tehát a legkérdésekben sem volt semmi Nagy bajt okozott ellenben az,

hogy a fiú apja zsellér volt, aki mint „amerikás” szerzte vagyonát. A leány szülei semmiképpen sem egyeztek bele a házasságba, mert a falu szokása szerint zsellérfiú nem vehet el gazdaleányt. A fiatalok azonban nagyon szerették egymást s mivel nem volt mit tenni, a fiú megszökött a leányt. Már fél éve élnek együtt „hilt nélkül”, de a nyakas apa még most sem adta beleegyezését a házassághoz. A napokban valaki megkérdezte az apától, hogy miért nem adja már meg a beleegyezést, hiszen ügyis hiábavaló az ellenállása.

— Uram, én ilyen szegényem nem tudok ősz fejvel elviselni, — mondotta. — Az én leányom nem lehet zsellérfiú felesége!

— Lásza be, hogy mással is megtörtént ilyesmi. A közelmulthan egy földbirtokosnak vette el a leányát egy kishivatalnok. A szülők ott is kétségbe

voltak esve egy ideig, de a végén mégis csak kénytelenek voltak beleegyezni. — választotta a kérdező.

— Hjah, az uraknál más, de nálunk ilyesmit nem lehet tenni. Még az öregapám is megfordulna a sírjában, — hangzott a felelet. És a beleegyezés még mai napig is hiányzik.

Valószínű, hogy nem általános tünetekről van szó, hanem a régi rend Magyarországon néhány rossz szokásának meg-megújuló rohamáról. Nem árt azonban, ha mindnyájan körülnézünk a magunk portáján és jól megfigyeljük az ehhez hasonló eseteket. A legfelsőbb fórumokban feltételül megvan már a tiszta társaság. Nagy baj volna azonban, ha az dertülne ki, hogy nem feltételül a nagyméltóságú címen mulott az oly sokszor ostromozott címkórság, hanem egymás között is millió egyéb olyan különbséget tudunk és esetleg szándékosan akarunk felfedezni, ami elég a társadalmi viszonyok és indokolatlan előkelőségek szítására. h. d.

NEPÜNK SZELLEMI KINCSEI MINDEN HÉTEN EGY NÉPDALT!

Egy gyenge kis madár

Rubato

1 Egy gyenge kis madár hozzám kez-de jár-ni

Virágos kertemben, virágos kertemben fészéket kezd rak-ni

Az a sok i-ri-gyit ész-be kezd kel fog-ni.

Ma-dár-ka a fészéket ab-ba kez-dé fogy-ni.

- 2. Csipő madárka, bánatom hordója,
- Fendíts meg nyelvedet, pendíts meg nyelvedet gyönyörű nőm!
- Hagyd sűrű bánatom felpanaszolását,
- Dalold el lelkemmek felvidulását,

Pulykatojás

Írta: Kovács György

A leány talalommal készült a bába. Már magára vette fehér gyolcsinget és piros szoknyáját, a szép virágokkal hímzett lájji pedig domborian feszült a mellén, a derekán, amint karjait magasra tartva a fénsíkkal dolgozott a tűkör előtt, hogy koszorúba kényyszerítse dús, barna haját, mely nehéz volt a fején.

Az anya, hővérkés, vönülő asszony, kinek minden mozdulata hangos zszogás ömlik a torkán, teti-vetti a szobában, s amikor a tűkörre pillantott, az jutott eszébe, hogy milyen komisz, hónapokon át tartó harc után vette azt az ura. Fősvény ember Farkas Dénes, reszket a kesse, ha pénz! kell leszánlania. Csak így tudott új házat építeni s még két noliat szerezni az apai örökséghez.

Az asszony attól tartott, hogy a férji most felül és eltávozik. Elszánta magát hát az újabb ostromra:

— Tegye már ki azt az ötven fillért! Vaj sajnálja tölem s a leányától?

— Ötvenet? Miért ötvenet?

— Mer annyi a belépti!

Megcsóválta a fejét.

— Csak huszonhat!

— Gygynek, de mi ketten meynünk!

— Leán helyett a leány szolka fizetni. A mi időnkben még úgy vót.

— Akkor sok minden másként vót. Töröküzával fizették a cigányt is, aki muzsikál. Ma már pénz jár neki. Késpéncz.

A gada nem engedett, sajnálta a filléreket:

— Hát jól van. Egy kupa töröküzát én is szívesen adok.

Felcsécsz szembeszállott vele:

— A mai világban má nem lehet, érts meg keed! Pénz kell. Minlenkítöl huszonhat. Kettőtől pedig ötven, ez a kedvezmény.

Dénesbá felcsattant, komolyan mérgecs lett, bele is vöröszóadt:

— Egy kupa töröküzán többet ér ötven fillérnél! Nekem no beszűjtek, adok egy kupát, megmondtam! A pénz másra kell, nem bátra! A pénzt nehezen szerzi meg az ember, azt nem lehet notes.ó mellett elvitegetni! A leányéék no forradjanak olyan cigányt, aki pénzért muzsi-

kalé, mert akkor senki sem megyen a tőncba!

— Mindenki megyen. Mindenki. Csak éppem a keel leánya nem megyen amiatt az ötven fillér miatt, mert keed azt is sajnálja tőle. De ha keed issza el a koszmában, ha a keed torkát nedvezitit, akkor nem kell másra az a pénz! hát aggya, vaj nem aggya? Aggyon hátat az Istennek, hogy ennyi kell, mert ha leány fia vóna, annak még bort is kelene fizetni! Akkor osztán mit csinálna a keed zugori szive?

A leány, az más. Az keresne is. Nemcsak úsztatná a pénzt.

Erre a szóra megfordult a leány. Neki is vörös volt az arca már, az apja természetét örökölte, hűtlen lobbant bőre alatt a harag. A férji most valóságos pergőtű-be került:

— Elmények én napzamba, béállok, mint a cigányok! — tüzet szemrehányólag a leány. — Elmények kóborolni, akár a szomszéd megyébe is, mint a tetesek. Hogy osztán mongyók, hogy ni, a nagy-gada Farkas Dénes lány is idognek jár aratóba, mint a kudusok. Nem dógosom én eleget enél a ház-nál? Hát keed, lám keed egy-nbiza-

mit dógozik, amivel olyan nagy van? Csak sőtűltag egyik föld-másikig, osztán ellenőri a szűk, nehogy sok magét rakjon a szűk s meghűzza magát az áll-t. nek az állat is kedvesebb, mint lelege, vaj a tulajdon vőtnek emele!

— Amit dógozol, azt nem me dógozod, hanem magadnak hall. En egy fityinget sem viszet: a gyonból a másviágra, halál-é.

— Azt az ötven fillért ejizze viszi, azért sajnálja!

— Mondta... má, hogy a egyébre kell. Mert ha én nem fog meg a g.épő, s nem tartom a szemben, tú má most széjjűlposztok mindent, még a halálomat vőrnjárkok meg! Nem marathat itt ké, egy fitying, ha én nem vőtnék. Még hogy én sajnálom? nem mondtam, hogy adok egy kupa töröküzát?

A lelke méltér fojtott, visszaszakított, apja t remegő tő indított. A szűket boss uság parohévitite s e esendat varázsol szobába. A férji malacs kőözött, mintha egyáltalán nem vót tudomást a fejérnépek mulatság-váló készülő eséről. Eszeágában vől emelelőni a fejérnépek sz eől amiatt az ötven fillér me. Majd érvényesül ő az akaratát! lelege ped g azt sajnálta, hogy nap az u.ó s pénz ő is kiad a korra, megjes. tőtű, hogy le ő jegy, meg azt a valami fűle hástó kellett készíteni a ma napra. vass van. Szívet, lelket piszító, dántó gyönyörű idő. Nem lehet o dőlözni a leányé. en, akik me belondultak, hogy táncot rendeznek. Az örmester is beleegyez már nansen semmi akatály. O az a belépti jegy, az ötven fillér.

Farkasnéban kezdett komoly gondalmakat teremtani a pénznek előteremtése. Másor me még s kott pénz lenni a kesén, régeb mindegyre feladott egy-egy vagonból a Rézsinét hállára, a cigányné néhány perc muiva hót is érte a pénzt. Így a jegyző is esőbban kopja a bűdát, mintha piacról vásárolta volna. Farkas regóta nem kért egy fillért sem

átolt a háztartáshoz, a pénzasszonyok ezt a közbizalmas módját már néhány héttel asszony korában kimutatta, mindenki erre bízta, nyja, nagynyén, ánya, barátai, ismerői. És csudálatos: a gazda, ha egy szóval sem kérte meg, ugyan van a háznál bors, meg paprika, meg só, Dönsbá szerelje meg, meg az ételt, neki senki sem főzhetett elég borsosan vagy pirításon, mindig kanálhegygyel szította az ételbe a sót is. Ittizen, ha ostontában is felpakolhatná Rozsiémit!

A nap lefordult, ő ellátta és becésezte a majorságot, vacsorát adott a családnak, aki szintén a táncba készült. És mi lesz most? Lesz-e leléptől? Csakugyan ilyen szugorizott, gonosz, rossz ember volna az úra? Rettegés a lehetőségől, hogy erről most, mint változathatatlanságról; meg kell győződnie.

Katicának felült lelkiállapotától erősen reszketett már a keze s nem került a haját sínára felszámára. A kedve is elment mára a táncból, de fiatal vére mégis sarkalta. Meg fogják látni a szemén, le fogják olvasni az arcáról, hogy neki milyen a lelkiállapota, milyen megkínzott, elgyötört a szegény szíve.

Az apa aztán hosszú csend után végigméret tekintetével a leányát, majd megszólalt:

— Oszán! te így akarsz menni? Olyan a hajad, mint valami szénaboglya, amit még nem simított le az eső. Mi vagy te, kinek a leánya vagy te, hogy ilyen kócosan akarsz elindulni a táncba? Tudod-e, hogy kik járnak így, milyen fejérmékek! Hat a rosszfeleké, na; azok. A ringyók.

Katica arca ligyült, mint a láng-ralobbanó tűz. A frizuráját egyetlen gyors mozdulattal letépte a fejéről, most még inkább reszketett a keze. Mormogott magában valamit, aminek azonban nem lehetett kérténi az értelmét. Aztán hirtelen szembefordult az apjával, elébe ugrott:

— Mit beszélsz? Hogy mi vagyok én? A kezed lánya vagyok, a kezed! Tudassa jól, hogy ki vagyok, kezed nevelt ingem! — és megélt a szemé forró, sós, keserű könnyel, nem volt ereje, hogy újra kezdje a babrálást a hajával.

A gazda folytatta:

— No nézd, már az orcát is! Olyan az, mint a főtt lóhas. S azok a szeplők! Pihá. Anyja a szeplők, mint a pulykatorjason. Te pulykatorjas, te. Te akarsz táncba menni? Ugyan ki lesz az a feleség, aki elvisz téged táncolni? Hat csak van szemé a legényeknek. Csinyó vagy, mint az anyád, erősen csinyó. Pihá.

Még náhinál is csínyább! — s úgy tett, mintha köpött volna.

A lányon erőlt a zokogás, rémesen kezdett sírni és ledíjt az ágyba, fejét belefúrta a takaróba, ártva a sűrűben. Az asszony s emel megvilágították s nekizúdít az úrnak. Átkozta a percet, melyben jelent mondatot neki, hogy a feleség lesz, szidalmazta, öcsérolta, felhánytorogta minden gyöngőjét, szisszelet a gyűlöletől. De a férfi egyáltalán nem törődött a szavadattal. Kétféle várt, hadd tombolja ki elemi erejé ez a jelenet, aztán nyugodt, kényel-

mes, magabizó éntel mozdulatok mellett zsebéből kivakarta a koszos zacskót, kihajította két húszast, meg egy tizest az asztalra.

— Mehetek, — mondta a leány őné. — A kutya sem fog redőköt nézni. Legyintett és feldúlt, maga kiment.

Farkasné hamar viza szűdőt, felsóhajtott. Olyan volt a természeté, hogy keletyét egyetlen pillanat is megváltozathatta, még a szemé is felragyogott:

— Ugyi! Mégis megvan a bélepti! Most aztán egyet se sírj! Készülj gyorsan, hogy menyjünk! — lobogott diadalmosan.

De a leánya szívét nem mosódott olyan könnyen a felkorbácsolt gyűlölet:

— Ne nyúljon ahhoz a pénzhez.

Hadd legyen vele boldog ez a gonosz mája, pokolra való lélek! Azt is megtagadom, hogy apám nekem! Letagadom az emberek e'it!... Méghogy én rosszfele vagyok? Mi köze neki hozzá akárnilyen-s va-gyok?

Pereket alatt Lvette a ruháját, a tálkór el állt és felszártotta arcán a könnyeket, nem kellett már neki a bűl, a zene, a tánc, a vigaság, sikerült elvenni tőle a kedvét; odafordult anyjához:

— Édes, csakugyan előjötték a szeplők? Nagyon látszanak! Igazán olyan csunya vagyok?... Fene a dögöt a-oknak a legényeknek! Épp most kellett táncot csinálniuk, tavasszal, amikor leginkább előbójnek az ember büre alól a szeplők. Ilyen arccal mégsem mehetek...

S VILAG ÉLESTÁRA

Az alábbi felsorolásból megtudhatjuk, hogy az egyes államok élelmi-szükségletét hány százalékban fedezi országuk termőföldje. Angliában megerem a szükséges élelmiszerek 25%-a, az Egyesült Államokban 91%, Canadában 192%, Ausztráliában 214%, Oroszországban [Ukrajnával együtt] 191%, Franciaországban 83%, Kínában 100%, Svédországban 91%, Spanyolországban 90%, Portugáliában 94%, Norvégiában, Dániában, Hollandiában és Belgiumban együttesen 66%, Németországban (Ausztria és a Protektorátus kivételével) 83%, a volt Lengyelországban 105%, Japánban 95%, Olaszországban 95%, Romániában 110%, Horvátországban és Szerbiában 106%, Bulgáriában 109%, Magyarországot (Kárpátalja, az erdélyi részek és Bácska kivételével) 121%.

Gazdák Biztosító Szövetkezele

Alapítva: 1899.

Magyarország egyedüli állami érdekelt-égű, szummajár biztosító szövetkezele.

Karielen kívül!

A biztosítás minden ágával foglalkozik igen előnyös díj- és feltételek mellett. Vezér, fő- és helyi képviseltek minden városban és községben

Vezérképviseleté: Erdély területén:
Kolozsvár, Herthy-út 6,
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 28 sz.

EMKE POSTA

Az Emke faluhelyi munkája.

Az Emke szinte egy éven át a Magyar Nép Emke-póstiájában hűségea beszámoló arról az ujfiszervező munkáról, amelyet egész Eszakerdély területén 2 és fél év alatt végezt. A 22 éves megszűlés alatt teléségre lért Emke nem működtetvén, teljesen el-sorvadt, úgy, hogy valószínűleg eülről kellett kezdenie minden munkát. Ma már elmondhatjuk, hogy az Emke ismét áll és hűségea végsi azokat a feladatok, amelyek a nagy alapítók az Emke elő kifizetek. A magyarság tisztezi gyűlekeznek tagjai sorába s az egész ország fellegve és támogatja az Emkét nemzetmentő munkájában. Eszakerdély vármegyében és nagyobb városokban egymásután el-kultak meg a választmányok, a községekben pedig a fiókok és ügyosztályok. A végül az, hogy minden kis elzárt magyar sziget-ke eljasson az Emke. A városokban az Emkét támogató bíralsi alakulatok segítik az Emke munkáját és azok a nagyeltű alapítók és adóztók, akik az első világháború előtt az Emke va-gyonai alapját lerakták és akiknek példáját ma is számos követik. Erről a munkáról és feloldozásról szólunk eddig az Emke-póstiájuk.

Elsőkeznetek látnak az időt arra is, hogy most a hivatalos szervező munkáról és az Emke falu-munkáról írott sorozatos beszámoló után *csatoljuk feladatit ismertetésére is.* Ezzel az a célunk, hogy a Magyar Nép hatalmas olvasóközönségét megismertessük azokat a falvakat, amelyek az Emke működtetik. Ezekből az ismertetésekből mindenki látni fogja, hogy Eszakerdély falvaiban hogyan él a honalapító magyarság, milyen nehéz küzdelem folyt a létért, iskoláért, templomáért. Rá fog figyelni mindenki, hogy ezekben a gyermekidőben még mindig nagy falvakban mennyi tennivalója van még társadalmunknak, a kormányzatnak és a közigazgatásnak, de különben egy-házainknak. *E falvak sorsait járta már be az Emke, összeszedte történelmi adataikat, megjegyezte életüket és feljegyezte a jövő sűrgős feladatait.* E falvakból már az Emke-vezetők és barátok száza kapcsolódtak bele a központi irányító munkába, külön tanfolyamokon képezte ki őket teendőikre. Az Emkének központi előadói és külső munkatársai szólnak meg ezután faluismertetésekkel.

Elsőknek dr. Szűk Odón m. kir. posta-titkár szólaltatjuk meg, aki minden szabad idejét a magyar falunak szenteli. Az ő meglátásai mind a helyszínről való, hűsége leírások és érdek-

feszítők, mert nem áll meg a leíró munkánál, hanem egyttal mindjárt a segítség és felemelés útját is megjelöli.

Utirajzok Szilágy-vármegyéből.
(Dr. Szűk Odón útnaplójából.)

— Autóval indultunk el Kolozsvárról Szilágykerked és Dúsd községekbe, hogy elvigrük magunkal az Egyesült Női Társulat és az Erdélyi Gyermekotthonok Munkatársaságának néhány száz méter falat és ruhanagy adományát, amely az Emkéhez érkezett. Növegyletli előadásaink alkalmával ugyanis szóvá tettük azt a helyzetet, amelyben ez a két Szilágy vármegyei magyar falu él. Szavaink a magyar szivekben visszhangra aláltak. Különös jelkép ez ma, amikor elenséges hatalmak repülőgépei pusztítják népünk ártatlan gyermekeit. Mégis ebben a helyzetben a magyar asszonyok a szilágy-sági kis községekre gondoltak. Jelképe az a magyar falu és magyar város testvéri összefogásának, amely nélkül magyar jövőt soha senki sem tud felépíteni.

A szilágy-sági magyar községeket a 22 éves megszűlés idejéből megmaradt tavasszal és ősszel teljesen elhanyagolt járhatatlan utak jellemzik. A vízszátérés óta szakadatlanul folyó útépítő munka még nem juthatott el minden községig. Tervünkben volt Magyar-goroszó község meglátogatása is, amelynek 773 lakosából 504, tehát a túlnyomó rész magyar. Sajnos, a vasút-átútmástól csak néhány száz métert tudunk menni az autóval, aztán meg kellett állnunk. Óvatosságból már előzőleg szekeret kértünk a köves út végéhez, de a szekér nem jelentkezett, az autóval pedig tovább próbálkozni nem lehetett. Így a 3 km. távolságban lévő Magyar-goroszó felkeresése nem sikerült, mert mint kiderült a rossz út miatt, bár már hetekkel azelőtt nem volt eső, még a szekér sem tudott a köves úton átjutni.

Végül azonban mégis a szekérral próbálkoztunk meg, elkezdte Magyar-goroszózt. Négyen voltunk, dr. Szabó György Lejos az Emke ügyv. alelnöke. Ham Elek ezredes a IX. hadtest társi elő. ellencsap. vezetője, Faragó Béla népműv. titkár, szilágyvármegyei megb. Emke-levv. elnök és én (dr. Szűk Odón). Összeszedtük a községeknek szánt ajándékokat, hatalmas csomagokat, ruhanagyokat, olvasmányokat stb. és a szekérré átrakódtunk. A szekeresnek hamar vige szakadt a háromszori szekér- és lóváltás után is az út nagy részét gyalog tettük meg.

Első látogatásunk Kuszlyban volt, ahol Sipoš Endre ref. lelkész mutatta be a református templomot és a községet. A templom külső képe is már igen érdekes. Az 1442-ben épült régi híres Ferencendi kolostornak marad-

ványa. Góttifrid, szép vécsék díszítik, két régi tornya közül, most csak délre fekvő van meg. Tetőzete új és bádögöl készült a román megszűlés idején, a templom azonban meglehetősen elhanyagolt állapotban van. A községben lévő kizsármú református magyar kérte a templom műemlékké való nyilvánítását, de ez még nem történt meg és a templom tovább pusztul.

Újabb könyvtárjuttatások.

Újabbban az Udvarhely-megyei Homoródvárora Décsy Zoltán tanító, könyvtárkezelő és Zetelakóra Sebestyén Lajos tanító, könyvtárkezelő kezesez juttattunk Emke-ajándéknyvtárakról *földfűzeteket küldöttünk Szilágykerked, Nagysomkát, Dúsd és Kis-szenttörzcs községekbe, továbbá 27 k. h. o. elv. alakulatának.

Falulátogatásaink.

Legutóbb Bodonkút és Magyarbikfal községeket kereste fel az Emke szerelvénye. Bodonkút községbe azonban a község vezető új rosszaszra miatt nem lehetett bemenni. Magyarbikfalón Kiss Károly tanfelügyelő és Kovács Pál népműv. titkár tartottak előadásokat és a műsört a magyar Híszekör, filmek és a Himnusz egészítették ki.

Újabb fiók-megalakulások.

Szilágyonpiti Szilágy megléte 1943. okt. 10. Elnök: Palkó Gyula ref. lelkész, alelnök: Aradi János, titkár: Szécsi József, pénztáros: ugyaz, ellenőr: dr. Gombos János és György Antal. Vél. tagok: dr. Aradi István, Vasdák K. János, Hűd István és Puskás György.

Váradszentmárton Bihar-megye 1944. febr. 10. Elnök: Anó Ferenc, alelnök: Csorba Zoltán, titkár: Nagy Ferenc, pénztáros: Lindenmayer Károly, ellenőr: Burány Sándor, vél. tagok: Csorba Antal, Vaskó Lajos és Trombitás Gyula. Biharpéteri Bihar-megye, 1944-március 4. Elnök: Orth Imre, alelnök: Felvinczi Sándor, titkár: Varga László, pénztáros: Rottensteiner Sándor, ellenőr: Herczegh Kálmár, vél. tagok: Szabó Ferenc, Vígvári Mihály, Mona József, Kiss László és Pápai Sándor. (—)

A magyar nép lapja a

MAGYAR NÉP,

a

MAGYAR NÉP

olvasója a

magyar népi

Volt-e huszezer zsidó honvéd 48-ban?

Csalás, lopás, gyávaság és árdágítás volt a „szabadságharcos” zsidók haditénye

Hahányszor elkövetkezett a magyar szabadság ünnepe, zsidó részről mindig felmerült a huszezer zsidó honvéd legendája, amely úgy szól,

Kossuth egyik jászberényi beszédében a szabadságharc honvédseregében, — amelynek létszáma nem haladta túl a 150—160.000 — 20.000 zsidó önkéntest veit le. A legendának már kiindulási pontja is hamis. Kossuth Lajos ugyanis sohasem beszélt Jászberényben különösen nem beszélt a szabadságharc után. Ellenben egy előadással Torinóban nála járt egy jászberényi zsidó ügyvéd s állítólag magam említtette volna Kossuth a huszezer zsidó honvédet. Csodálatos, hogy még sem akad komoly magyar történelmi tudós, vagy katonai szakember aki ezt a képtelenséget megcáfolja.

Magyar Zsidó Lexikon nem említi dicsővált nélkül írja, hogy

„...végtelenül fontos téren teljesítettek a magyar zsidók pótolhatatlan szolgálatot: a szállások terén. Ők látták el a kőszületlen honvédséget minden szükséges felszereléssel, élelemmel.”

Mielőtt a hadiszállítások kérdésére visszatérnénk, állapítsuk meg, hogy a huszezer zsidó honvéd legyen daját maga a Zsidó Lexikon sem tarthatja egészen hitelesnek, mert azt írja, hogy „ez a számot forrás sok hiányában nem tudjuk kimutatni”. Nagynehezen felsorolt az 1848-2813 személyt, akik mint zsidók vettek részt a szabadságharcban, de persze nem tudni, hogy annak melyik arcvonalán. A listák között mindenesetre voltak hiányzókat is, mert például Komárom kapitulációja előtt Klapka a várban rekedt zsidó szállítókát is tisztékké nevezte ki, hogy így rájuknéve is érvényesek legyenek a megadás feltételei.

1848-az a zsidó árdágítás — 1848-ban

A rendelkezésre álló adatok azonban egészen más megvilágításba hozták a zsidók szabadságharcos szerepét.

Benczky Lajos, a Felvidék kormánybiztosa írja Kossuthoz küldött levelében, hogy „...a postzó- és gyárosokhoz zsidók tudóknak és szeszlovák vagy börtök drágábbón az állandalomnak adják el, ez által történt, hogy a vadányi postzójár, majd mint általánosán másutt is rövid idő előtt egy forintért járó szeszt már most is négy váltó forintra árul”.

A négyrészt százalékos árdágítás azt akkor is összefűzte a szabadságharcos izraeliták lelkiismeretével...

Közismert, hogy Brachfeld Arthur, a szabadságharc lőferősné sem egészen tisztességes eszközökkel szerzett óriási vagyont. Burger Jereás, a hírhedt Jéri, úgy alapozta

meg nagy vagyonát, hogy gabona-bevásárlóként jelent meg a pácokon. „Mintaképpen” kastánya zsebébe sülyesztett a kitett székéből egy, egy marék búzát, árpat, s hetipiacok idején egy-egy véka búzát is elvitt a kastán feneketlen zsebében. Az így szerzett alapok börtökában, rosszt tónokát szállított a hadseregnek.” A szabadságharc után pedig má többször száz millióm volt.

A kassai Ábrázolt Újság, a 48-ás idők egyik kitűnő képszája arról adott hírt, hogy a vörössipakcs, a kassai ifjak nem voltak hajlandók zsidókkal együtt szolgálni.

Kevesen tudják azt is, hogy Görgy Arthur 1849-ben főbelövte Komárom hadiszállítóját, Kohn Márkot, aki a víz élelmiszerkészleteit ki lopta a közeli falvakba azaz a szándékkal, hogy azokat drágábban el adja az osztrákoknak.

„huszezer zsidó szabadsághős” egyikét.

A zsidó hitfelekezeti újságok aze-
rettek eldicsekedni azzal, hogy *Haynau* a szabadságharc leveretése után többmillió forint hadikárpótást vetett ki a pesti zsidókra. Azt azonban már nem emlegetik, hogy *est az összeset* I. Ferenc József a kiegyezéskor hiánytalanul visszaadta a zsidóknak, akik ebből állították fel a Pesti Rabbiképző Intézetet. Arról is gondosan halgatnak, hogy Magyarország hóhéra, Haynau félszáz volt és százidusát illetleg ez is sok mindent megmagyaráz.

A cserébogár

gazdaságos felhasználása

Az idő nagy cserébogárjárásra lehet számítani. Magyarországon eddig csak szférányoson foglalkoztak a cserébogár cöludatos összegyűjtésének munkájával, pedig igen érdemes összegyűjtene és kiértékelte. A bogarak összeszedése legmegelőlebb a korreggeli idő. A bogarakat legjobb a fák alá terített ponyvákra rázni, az összeszedett bogarakat ezután zsákba rakjuk és azonnal elpusztítjuk úgy, hogy a zsákok forró vízbe tesszük.

Az így elpusztított cserébogarakat mind előbb meg kell szárítani, hogy meg ne romoljanak. A megszártított bogarakat legelőszőrűbb eredetű alakjukban tárolni szabad, hideg helyen, vékony rétegben kiterítve. Közvetlenül felhasználás előtt a száraz bogarakat meg kell darálni. A bogarakat nyers állapotban csak baromfiaknak adjuk, Halaknak a rendes takarmányhoz 10 százalékos cserébogárarát keverhetünk. Serénnek és katának csak főve szed be adni, mer a bogárból, vagy a parajból freg lá vája ki rülhet az állatok belébe.

A cserébogár-dara igen értékes takarmány, mert sok benne a fehérje és keményítő, továbbá igen tekintélyes mennyiségű nyers sirt is tartalmaz. Cserébogárral történő ceéé utin a tyúkók toást rmlése lo oródiók, a földön lenn levő csaták súlygyarapodása pedig megrövidül.

Nehel olajké is isz hasz állják a cserébogarat. Konyársítás a ún forró kemencébe tessük a vízben megőlt állatokot. Az állatok levő lábasából összegyűjtük a bűliket o vált, szirt, amely folyékony, olajzerű anyag, helyettesíti a kocsikenőcsőt és mégcaba is felhasználható. Egy s helyeken azapant is főznek belől. Ery mázsa cserébogárból körülbelül 9—10 liter zait olvasztható ki.

A „mejjbajos” szabadsághősök

Hajduböszörmény városnak egy-
brú protocoilluamaiban olvassuk:
Hámann Mózes, Goldhammer Jak-
ab, Lédig Simon kérik felmentésü-
t. A „közhatósági választmány”
mondja, hogy a haszát felekezeti
lönbség nélkül mindenki köteles
lenni. Libstein Farkas és Nüssz
dolf nemzetőr „mejsorvadásuk”
tatt kérik felmentésüket.

Három napra rá a felmentett Au-
biberger Móric a városi csapásból,
„mejjbajos” Lédig Simon, Feld-
mann Mózes és Goldhammer Jakab a

városi mérszázseket vették bérbe.
Néhány nap múlva kérték a hus árdá-
nok felmentését azzal, hogy küllében
lemondanak a börtölről. Ugyanakkor
a szabócsi szolgabíró több ki tona-
szökevény zsidók körzetetét, Debre-
cen kénytelen a vásárolról kitiltani
a vidéki zsidókat, akik megdrágít-
ták a bört.

Görgy pedig ismét kénytelen éré-
lyes rendszabályokat alkalmazni a
zsidó hősiesség fokozására. Az el-
lenség előtti gyávaság miatt főbelö-
veti Andrejovics Samu honvédet, a

Élelmiszertáraink: a háziállatok

Meanyi élelmiszer lesz az élő állatból?

A csomakörmagyarországi szarvasmarhaállományból — írja a Studban Uj-laki Nagy Árpád — átlagosan évenként beföldön levágják a trianoni időszak folyamán 171.400 különböző ivarú és törzsi felosztású állatot, 58.490 növendékkel és 364.000 borjúval. A vágóállatok átlagosan kategóriájából a vágóvélű 43—63 százaléka között változó, de a gyakorlati tapasztalatokból levezetve, hazánkban a beföldű vágásra kerülő földönt szarvasmarhánál és növendékeknél átlagosan közel 52 százalék, a borjúknál pedig 60 százalék. Ez alapján számítások átlagosan 480 kilogramm élő súlyú, különböző ivarú és állapotú vágómarha és növendék egyenként csaknem 200 kilogramm tiszta vágópályát, illetve ennek megfelelő csont-húst szolgáltatott volna.

A beföldű vágásnak és exportnak megfelelő, évi átlagos húsmennyiség együtt a trianoni időszak folyamán számításunk szerint 855.000 métermészára volt, tehát az egész trianoni szarvasmarhaállomány átlagosan 7 millió métermészára élő súlyának egyegységére csak 122 kg. marha- és növendékűs esett. Ezenfelül a 148.900 métermészás borjúhúsból 213 kg. és végül 130.000 métermészásból és egyéb emberi fogyasztásra alkalmas élelmiszervagból 186 kilogramm.

Ugyanezen alapon számítva a trianoni csomakörmagyarországi állatállományunk az időszak átlagosan évenként az állomány-súlyok métermészája után a következő élelmiszermennyiséget szolgáltatotta: szarvasmarhaállomány húsmennyi 16,2 kg. (25.062 kalória), tej 185,7 liter (120.805 kalória), loállomány húsmennyi 2,35 kg. (2655 kalória), sertésállomány húsa 47,2 kg., fehérrúd 70,9 kg., belsőség és egyéb 9,72 kg., (719-039 kalória), juhállomány: húsa és egyéb 23,1 kg., tej 12 liter (33.310 kalória), kecskeállomány: húsmennyi 41,6 kilo, tej 87,5 liter (628.360 kalória), baromfi: húsmennyi 94,44 kg., zsír-dék 17,80 kg., tojás 82,50 kg. (373.100 kalória).

Ezek szerint az egyes állatfajok várható szolgáltatmányának viszonylagos nagyságát igazságtalanul törvényesség gyanánt megállapíthatjuk. Természetesen mindenkor azzal az alsóvető feltételezéssel, hogy az egyes állatfajok állományainak ésszerűtele, másrészt takarmányozási viszonyai változatlanok.

Hússzerű és zsírszerű

A másik nagy különbség a sertésállományánál mutatkozik. A hazai sertésállományból tudvalevőleg a trianoni időszak átlagosan csak mintegy 14 százaléka volt hússzerű, a legtöbb nyugat-európai ország túlnyomóan hússzerűtől álló tenyésztéssel szemben. VI-

szont a hússzerűállomány élelmiszerszolgáltatása lényegesen különbözik a zsírba hízalt sertések hozamától. Mert míg egy 70—120 kg-ra hízalt hússzerű szolgáltatása 45—90 kg. csontbőr és csupán 5—10 kg. fehérrúd, egy 150 kg-ra hízalt zsírszerű a belsőségeken kívül nagy átlagosan 40—45 kg. húst és 70—75 kg. fehérrúdot szolgáltat. Másrészt a hússzerűállomány a használat darabozását tekintve — minthogy sokkal szaporább és az állatok általában jóval fiatalabb korban vágják — lényegesen kedvezőbb kihasználású, mint a zsírszerűeké. Következésképp egy ország hússzerűállomány ugyanazon időn belül húsmennyiségben sokkal több élelmiszert ad, mint ugyanolyan létszámi és megközelítőleg egyenlő élő súlyú zsírszerűállomány. Az előbbi normális viszonyok között az állomány-hűségessége után 90 kg. húst, de csak 15—20 kg. fehérrútot, az utóbbi viszont

35—40 kg. húst ellenben 70—75 kg. árut szolgáltat.

Tápértékét tekintve azonban, az állományok zsírszerűtartásában sokkal, csaknem kétszeresen kiadósabb az állományok zsírszerűállományának termésmennyi előnyüja után összesen 700—750.000 kilocalóriát nyerhetünk a hússzerűek 300—400.000 kilocalóriás szolgáltatmány hányadosával szemben.

A kecske szolgáltatja a több élelmiszert

A közölt adatok szerint a nyestesebb élelmiszerek súlyát tekintve, legkevesebb a kecskeállomány, amelynek a csupán métermészára élő súly után évenkénti kilencszerezes súlyú húsmennyi és húsmennyiségű csont-húst szolgáltat. A szarvasmarhaállományhoz csak a második helyet tartja ki. A kecske állomány szarvasmarhaállományával. Harmadik helyen a juh állomány, amelynek a húsmennyiség helyen a baromfi és a hússzerűeké, csak mintegy 1/2-szeres súlyú húsmennyiséget szolgáltat. Végül az élelmiszermennyiség szempontjából a juh- és loállomány viszonylag alacsonyabb szerepet játszik.

További meleg időt kívánnak a vetések

A legutóbbi hivatalos vetésjelentések kiadása óta eltelt háromhetes időszak első felének hőves időjárása kedvezőtlen volt a növényzet fejlődésére, másik felében azonban már kedvezett a vetéseknek.

A gazdasági munkálatok közül az időszak első felében a hűvös idő miatt csak a tavaszi vetések talajelőkészítő munkálatai a trágyahordás, terelés és a felszántás, az őszi szántások foga-solása és hengerelése, a vetőmagvak előkészítése, a rétek és legelők tisztogatása, a szőlők metszése és nyitása folytak.

Az őszi és tavaszi reperiálások elég jól teltek, de a tavaszi fagyok és a hűvös időjárás miatt fejlődésükben visszamaradtak. Helyenkint kisebb-nagyobb fagyást kárt szenvedtek, ezenkívül sok vidéken egyenletlenek és ritkák. További fejlődésükhöz meleg idő szükséges.

Az őszi búzavetések közül a koraiak jól teltek. A hűvös idő miatt azonban fejlődésükben ezek is visszamaradtak kissé és helyenkint ritkák. A melegebb idő beálltával fejlődésük indultak s ahol az őszi bokrosodás nem volt megfelelő, ott is jól bokrosodnak és szépen zöldelnek. A későbbi vetések, különösen azok, amelyek hő alatti kelték, a tavaszi hűvös idő miatt fejlődésükben visszamaradtak, gyengébben bokrosodnak és ritkák. Ezek is melegebb időt kívánnak. Helyenkint, különösen a melegebb fekvő részekben kisebb-nagyobbnérvű fagy-kárt szenvedtek. Az északi és észak-

keleti hegyvidékeken a vetések a helyen még hő borítja.

A tavaszi búza vetését részben befolyásolta, részben még folytatják hegyvidékeken még csak a talaj-készítő munkákat végzik.

Az őszi rozs jól telelt, elég sűrűn megfelelően bokrosodott. A meleg beállta óta szép fejlődésnek indult szinte údeződik. A késői vetések helyenkint ritkák és néhol fagyási kárt szenvedtek.

Az őszi árpa általában elég jól lett, egészséges s csak elvétve, a helyen és melegebb fekvésű talajokon lúthatók sűrűsültek. Fejlődésükben hideg idő miatt visszamaradt.

A tavaszi árpa és zab vetése folyamatosan van. A korai vetések nagyban kelöten. Fejlődésükben hideg időt kívánnak.

A tengeri alú a talajelőkészítő munkálatok megindultak. Vetését nem kezdték meg, kivéve a Bácskán ahol néhol már vetik.

A burgonya alú a talajelőkészítéssel a vetőgumó villogással folyamatosan van. A koraiak vetését már megkezdték.

A cukorrépa és takarmányrépa a talajelőkészítő munkálatai megindultak. Vetésüket a partosabb és melegebb talajú földekben megkezdték.

A kerli vetemények és egyéb hüvelyesek közül a koraiak vetését már megtörtént, részben még folytatják. Helyenkint a palánták kiültetése megkezdődött.

MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG

Honvédcsoapatok harcra
a Kárpátok előterepén

Kárpátok előterepének megtisztítása a honvéd csapatok által indított ellenátalakítások az elmúlt héten minden terüpereséghez vezettek. A honvéd védekező ellenségétől számos nehézség nélkül a harcokban visszavonultak. A magyar csapatok ellenátalakítások több irányban kibővültek, és mindenütt sikeresek voltak. A csapatok az egyes helységeket olyan módon védelmezték, hogy a legtöbb esetben csapatainkhoz készítésben kellemes meglepetés a kemény ellenállás oroszok ellenállásának alátámasztása több helyen páncélosokkal támogatott ellenátalakítások indítottak. A csapatok ezeket az ellenátalakításokat is elhárították, miközben sok páncélos megsemmisítették és jelentős mennyiségű fegyvert zsákmányoltak. A magyar csapatok támadása a szövetséges ellenállás ellenére is kemény harcok közben fokozatosan továbbra ismét újert. A hőseiket feloldozó ellenállása arra mutat, hogy a hőseink vezetés felismerie azt, hogy a magyar csapatok támadása ma már nemcsak harcászati sikereket jelent, hanem komoly következményekkel is jár. A Kárpátok és a Dnyeszter között folyása között megindult magyar támadás ugyanis a Csernovicstól délre megsemmisítő orosz erőkre mindinkább átalakulna kezd válni és a szövetségeset arra kényszeríti, hogy támadó állított csapatokat vonjon el a magyar védekezősére, vagy megállítsa. E támadások során az elmúlt héten a honvéd csapatok elfoglalták a helyet, majd pedig Nadvorna és Gyula városokat. Kovel térségében is magyar harcscsoportot türengző csapatok támadott meg. A magyar harcscsoport nem csupán védekezése szorított, hanem azonnal rohamra indult és a támadást visszaverve előrelé, több községet elfoglalt és a támadást mindaddig folytatta, amíg az orosz csapatok támadó csoportot szétverte. Az oroszok e sikeres támadások kivédése érdekében csapatpályákat vezettek be, ezek sem tudták azonban a magyar csapatok támadásait lenyújtani lefékezni. A harcok heveségére és a magyar csapatok önfejlődő hősiességére jellemző Lakatos Sándor tizedes géppuska parancsnok magatartása, aki tapasztalásával az ellenségek nagy veszteséget okozva több nehézséget okozott. Közben három helyen megsemmisült. Bekötözése után azonnal visszavont az arcvonalon és tovább harcolt mindaddig, míg egy orosz zászlóval a földet hős halált halt.

Légi harcok Magyarországon
felett

Az angolzász légiőrség április 3. óta sürű egymásutánban több nappali és éjszakai terrortámadást hajtott végre Magyarországon felen, főleg budapesti és győri ipartelepeket támadva. A bombázások közül a legerősebb az április 13-án, a déli órákban lezajlott nagy támadás volt. Ennek a támadásnak során a magyar és német vadászvédelem, valamint a magyar és német légvédelem 27 ellenséges gépet — legnagyobb részét négy motoros bombázót — semmisített meg. Az elhárítás orosz-lángereje a légvédelmi tüzöket illeti, ugyanis a 27 ellenséges gép túlnyomórészt a légvédelmi tüzörség lőtte le. Ez a szám ismétellen azt bizonyítja, hogy a magyar léteke, vagyis a és javakra örökös légvédelmi tüzörség a légvédelmi vadászrepülőbajársokkal egyetemben ilyen teljesítette kötelességét. A légvédelmi tüzörség eredményes munkája tarubizonyossá annak, hogy az elhárítás e névelen bőséi a legvadabb bombázóparban is keményen állnak a vártán, harcra Magyarországon és Európa véő győzelemért.

A Győr elleni terrortámadás

Angolzász repülőgépek az elmúlt héten terrortámadást intéztek Győr városa ellen. A bombátámadásnak 564 bombát és 1139 sebesült van. Vitéz Javos Sándor hellygymiszter Győrben megtekintette a bombázás által sújtott városrészeket és nagy részvétel szemléltette meg a polgári lakosságot legjobban érintő pusztulás helyeit, a rombadult kis családi házakat, majd biztató és megnyugtató szavakat intézett a kárt szenvedettekhez.

Kormányzó Urunk kihallgatásán
fogadta a Német Birodalom új követét

Magyarország Főméltóságát Kormányzója április 22-én ünnepélyes kihallgatáson fogadta Edmund Venzelmayert, a Német Birodalom magyarországi követét és meghatalmazottját, aki Sztójay Döme miniszterelnök és külügyminiszter és Ambrózy Gyula, a kabinetiroda főnöke jelenlétében átnyújtotta meghívólevelét.

A honvéd vezérkar új főnöke

Magyarország Főméltóságát Kormányzója vitéz Sombathelyi Ferenc vezérére, a magyar királyi honvéd vezérkar főnökét saját kérésére szolgálati állásba állított felmentette és vitéz nemes Vörös János altábornagyot, a székesfehérvári II. hadtest parancsnokát a magyar királyi honvéd vezérkar főnökévé kinevezte.

Sztójay Döme miniszterelnök
nyilatkozata

Április 20-án Sztójay Döme miniszterelnök résztvett a Magyar Élet Pártjának értekezletén, a hol érdekes nyilatkozatot tett.

A miniszterelnök a legnagyobb őszinteséggel és örömmel hívta fel a párt tagjainak figyelmét a honvéd csapatok teljesítményeire a keleti arcvonalon. *Elvesztője, hogy honvédségünknek a foggyomonyos magyar katonai erőnyeket felvonítva magatartása, kiváló küzdőképessége és harckészsége nem meglepetés számunkra, hiszen a magyar katonák az elmúlt világháborúban is mindenütt megdöbbentő hellyt. Kiemelte a miniszterelnök, hogy honvédségünk teljesítményét büszkeséggel töltöttek el mindannyiunkat. Rámutatott a miniszterelnök arra, hogy ezek a fegyvertesek nemcsak a magyar katonák, hanem a magyarországi és határszomszág tudatát, amelyet azóta is meg az első világháború alapozott meg.*

A honvéd mostani nagyszerű helytállásában kétségkívül nagy szerepet van annak — mondotta a miniszterelnök —, hogy az új miniszter katonák: mennyire ügyesek áll teljes erővel kifejtése felkészülten az egész nemzet. Nekünk ilyen legfontosabb képességünk, hogy termeléseinket mind megőrizdassuk, mind ipari vonatkozásban a legnagyobbakra emeljük, mert honvédségünk harcainak eredményessége nemcsak a magyar katonák áldozatkészségétől, hanem attól is függ, hogy a hadrakelti sereg semmi nem hiányt nem szenvedjen. A nemzetnek tehát minden erejét összpontosítania kell a termelés fokozására, a honvédség ellátására s ezzel együtt a háború győzelmes befejezése érdekében. Nemzeti kötelességünk, hogy honvédeink hozzatárojáról a legteljesebb mértékben gondoskodjunk, mert csak akkor tudnak minden erejüket latba vetésével és lelkesedéssel eleget tenni az előttük álló nagy feladatokat, ha érzik, hogy az ország hozzatárojáról megőrt áll s azok semiben hátrányt vagy szükségletet nem szenvednek.

A zsidó üzletek bezárása

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter rendelkezést adott ki a zsidó üzletek bezárásáról. Kunder Antal kereskedelemügyi miniszter ezzel kapcsolatban a következőket mondotta: A kormány hivatalbátelepítését kezdve fokozott figyelemmel kísérté a zsidó üzleti tevékenységét. Ennek során mind több és több bizonyított birtokba jutott arról, hogy a zsidók a köz-

Yoggyasztásra rendelt árukészleteiket elrejtik, viszont egyes árucikkeket olyan mennyiségben dobak pincra, ami a mai helyzetben rendkívül káros, mert a készletet idő előtt elbomló a tereszűr elosztás előtt. A zsidók, akik az árulárjéris minden módját felhasználják, fálaltak olyan lelkismeretlenek is, akik ebben segítségükre voltak és akiknél valóságos fölkrakirokat létesítettek. Ezek az okok indítottak arra, hogy amint a kormány a zsidóanyagot zár alá vétele iránt általánosságban intézkedett, a jogszabályban foglalt felhatalmazás alapján a zsidó kereskedések bezárását elrendelje és ezzel végét vessen a honvédelemre és a közgazdaságra egyaránt veszélyes üzérkedéseknek.

Pál Gábor a Székelyföld országmozgósítási kormánybiztosa

A minisztérium Szentiványi Gábor úr-t, Háromszék vármegye fő-páljolt országmozgósítási tisztségére a szolgálatainak elismerése mellett felmentette és Pál Gábor úr. országmozgósítási képviselőt Csik-, Háromszék-, Maros-Torda és Udvarhely vármegye, valamint Marosvásárhely törvényhatósági város területére országmozgósítási kormánybiztossá kinevezte. Pál Gábor személyében a székelység egyik legkiválóbb, legelhivatottabb vezetője került a székely vármegyek országmozgósítási kormánybiztosi tisztségébe.

A nagyvilág

Hitler Adolf 55 éves

Április 20-án ünnepelte a nagy Német Birodalom Vezérének 55-ik születésnapját. Ezen a napon a magyar-ság nem szavakkal, hanem tettekkel osztozott a nagy német saúltságés nemzet örömeiben s ezek a tettek bizonyítják, hogy szívvel-lelélekkel kívánja: a Német Birodalom Vezére, Európa megmentője dicsőségében és boldogságban érje meg a csatáretéken most érlelődő győzelem napját.

A keleti front harcái

A kárpátok előterében a Pruth és Dnyeszter felső folyásánál a német és magyar támadó hadműveletek a fokozódó szovjet ellenállással szemben is tovább hatoltak előre kelet felé és északkeleti irányban helyreállították a legrovidebb összeköttetést a két folyó között. A német és magyar kezdeményezés ezzel a muli hét folyamán széles zárolást létesített. A retészállást teljes mértékben előretolták keleti irányba. Ennek következtében délkelet felé a záróállás Kelet-Bukovinában és Kelet-Bukovina előtt helyrekezdik el. Az Északkelet felé, a Dnyeszter felső folyásától északra és keletre kiugró arcvonalhajlat fokozta

az egész harci térség felbontását. Ezt az eredményt azok a német támadó repülőgépek harcolták ki, amelyek Szaniszlau térségéből indultak támadásra és amelyeket a legatárossabban támogattak a párhuzamosan végrehajtott magyar hadműveletek. Közben ezzel összefüggésben délebbre a román csapatok folytaták felzárkózásukat. Mindent egybevetve tehát a német, magyar és a román hadvezetés és haderő a keleti arcvonal egyenes fontos kulcsterületén határozatlan előnyös irányba terelte a fejleményeket és ezt az eredményt a kétségbeesett szovjet ellenállással és a legnagyobb sietséggel felvonultatott szovjet erőknél a Pruth és Dnyeszter között erőltetett ellenintézkedéseivel szemben is meg tudták szilárdítani.

A keleti arcvonal többi szakaszáról csak csekélybéd harcitévkenységet jelentettek. Jassytól északra a bolsevizist folytatották kötelekeik újjirrendezését és tartalékokat vontak előre.

A Pripjet vidékén a német csapatok meglepetésszerű vállalkozással áttörték a bolsevista vonalakat és több, mint 12 kilométerre vonultak előre dél felé. A védekező szovjet csapatok leküzdődtek vagy foglyul ejtettek.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a nagy szovjet délkeleti offenzíva az elmúlt héten nem jutott előbbre. A szovjet hadvezetés most nyilván nagy átesoportosításokat hajl végre a Dnyeszter torkolata és a Pripje mocsarak között lévő arcvonal, mert valószínűleg ott keresi a döntést és minden előtérbehozott tartalékot ott akar harcra dobni.

Délolaszországl harcétér

Dél-Olaszországban a nettunói szakaszon lényegesen fokozódott a helyi harci tevékenység, míg a déli arcvonalszakaszon továbbra is nyugalom volt.

Távolkeleti harcétér

Az indiai Imphal-erődért folyó csata tetőpontja felé közeledek. Az angolok minden rendelkezésükre álló tartalékot és amerikai csapatokat is harcba vetettek. Hindu katonák, akik az angoloktól átszóktek a japánokhoz, elmondották, hogy az angol erősítésnek Kalkuttából és Chittagongból szállították oda, de az imphali helyőrség megsegítésére az Arakan területéről is vezényeltek csapatokat. A szövetségesek ellenállása ennek következtében megerősödött és a japán, valamint a nemzeti indiai csapatok előnyomulásának üteme lassabb lett. A japánoknak mégis sikerült Imphal északi részén 37 óráig tartó nehéz harcok után áttörni az ellenség első védelmi vonalát és előnyomulni a Khameror erdős területre, Imphaltól 8 kilométernyire.

Légihár

A légiháború terén az elmúlt hét még jobban megnyilvánult az amerikaiaknak az a törekvése, hogy a mi vadászlégiártást szétszórta borsléekkel szétjörgőcsajuk és kifutárszak. Ellenséges bombázókötetés nappal és éjszaka igen sok támaszintétek a Német Birodalom helységei ellen. Bombatámadások érték Kn Düsseldorf, Hamm és Koblenz városokat. Az elmúlt héten érte a harci légitámadás Bukarestre. A borslées főteg munkánegyedek előzőszponstusult, ahol nagy pusztítást okozott a szegény lakosság köré. Különdsen sok gyermek esett ártatul a terrortámadásnak. Angol repülőgépek megtámadták a megszállott Franciaország több városát is. Bombákat dobtak a francia fővárosra is, Rouenben a támadásnak 1600 ártulalós áldozata volt. Ellenséges repülő támadás érte a bulgáriai Plovdiv városát és a délvideki Zimont is. A megszállt moonyban a légitámadásnak 200 ártulalottja volt.

A német repülők az elmúlt hét nagy kötelekekkel Londont és Harstad támadták meg. A célterületeken több tűz és rombolások keletkeztek. A nagy harci repülőkötelekek keletkeztetett célok ártulalottak el bombázásokkal.

Finnország visszautasítása

a szovjet javaslatokat

Stockholmi jelentés szerint a zsinaki helyettes szovjet külügyi biztos nyilatkozott a szovjet—Finnországnyról. Eszerint Finnország a Szovjet között március 27—28-án folytat tárgyalások Moszkvában. A szovjet kormány indítványozta, hogy Finnország legkésőbb április 15-én szakítsa meg kapcsolatát Németországgal és a Finnországban lévő német csapatokat és hadihajókat internálja, vagy pedig őrzi el a német csapatokat Finnország határain túl. A szovjet kormány ebben segítségére nyújthatna Finnországnak. A hadsereg 50%-át május folyamán kell szerelni, majd pedig június 1-én llius hónapban vissza kell állítani finn hadsereg békéletiszámát. Finnországnak hatszázmillió amerikai lár kártérítést kell fizetnie a Szovnek. Ez az összeg öt év alatt fizetendő árukban. További feltételek szerint Pelsamot és vidékét át kell adni Szovjetnek.

Finnország április 19-iki válsáiban közölte, hogy a szovjet javaslat nem nyújtának lehetőséget a Szovunióval való békés viszony helyreállítására. Április 22-én a szovjet kormány azt válaszolta, tudomásul veszi a finn kormány választást, hogy szovjet feltételeket, mint tárgyalási alapot elutasította és a fegyvernyeti tárgyalásokat beszüntette.

T. EGYETEMI KÖNYVTÁR KOLOSZVÁR Szent György tér

AZ ALGIRI ZSIDOK EGY ZSINAGOGÁBAN SZERETNEK ALÁIRATNI A BÉKÉT

Lisszabomból jelentik: Az algiri zsidók egyesülete havonként megjelenő közleményeket ad ki. A legutóbbi szám az a követelést tartalmazza, hogy a háborút követő békét egy zsinagógában írják alá. Ezzel kapcsolatban a lap feleslegesen beszámol egy ünnepélyes szertartásról, amelyet a nagypoli zsinagógában tartottak az Olaszországba kiküldött gaulleista megszálló csapatok tagjai részére.

A ZSIDÓK HÖDÖLŐ TÁJÁRATOT INTÉZTEK SZTALINHOZ

Mint a svájci lapirati újságok közlései tudósítják közli, a szovjetlapok nyilvánosságra hozták azt a táviratot, amelyet

a zsidó nép képviselői intéztek Sztalinhoz és amelyben hangsúlyozták, hogy a Lenin és Sztalin által hirdetett nemzeti légi elvek alapján a zsidó nép kizárólag a Szovjetuniótól várja megmentését.

Tiszta olyan zsidó bizonyítja a zsidóságunk a nagy szovjetkora iránti ragaszkodását, akiket szovjetjósokká léptettek elő.

Szerkesztői üzenetek

D. D. K. vásárhelyi. A beküldött térs alapján az volt az érzésünk, hogy íróján nem normális. Ha kedve van hozzá, forduljon a bírósághoz és vonja be levél íróját. Hogy a per kimenetele mi lesz, nem tudjuk. Ilyen tekintetben csak ügyvédnek van joga tanácsot adni. Másik kérdésére azt válaszoljuk, hogy nyugodtan, sőt kötelesség szerűen jelentse fel azt, akiktől a rémhíreket hallja. Előző állapításon nem lesz „rossz ember”. Különben is az a fontos, hogy ki a jó magyár? Már pedig a rémhíreterjesztés hazafurkálás és szabotázs. Ezek ellen pedig mindenkinek küzdenie kell. Egyébként éppen ma számunkban közöljük Bakó László belügyi államtitkár felhívását erről a kérdéssel. Igaza van önnek, semmi más érdek nem számít ma, csak a magyarság érdeke. Ez

pedig sok tekintetben más a háborúban, mint békében volna.

K. József. A kéziratos, aminek sorsáról érdeklődik, nem fogjuk meg.

Olaszország. Belföldi nyugod. Semmi értelmet nem látjuk a dolognak. A kérdés most úgyis rendeződik anélkül, hogy beárthatná magát valaki.

M. M. Székelyudvarhely. A beküldött kéziratos feltételek értékesek. Küldje el valamelyik könyvtárhoz önként. Könyvtárosoktól megkapja a címetet, azok közül választhat, köszönjük a bizalmat.

Marton-L. Lovólet megelégedést olvasunk. Nem szólnunk hozzá, hogy ilyen nyíltan megírja véleményét valaki, ha — dicser. Ha gúncol, az más. Annál jobban estek sora, mert megerősítették bennünk azt a hitet, hogy helyesen választottunk.

Nagy L. B. — Maderas. Felvilágosításait köszönjük. Kérjük, küldje el a megbeszélést a szerkesztők címére Marosvásárhelyre, Jókai-u. 47. szám alá.

B. Kálmán. Legyen bízunk arra, hogy fia együtt dolgozik a többi levelezőkkel. Ezt a háborút meg kell nyernünk és ezért mindenkit mozgósít a haza. Van, aki fegyverrel, van, aki munkával harcol. Aki nem dolgozik többet ma, mint négy évvel ezelőtt, arról nyugodtan feltételezhető, hogy nem érlette meg a Haza közserű szavát.

Beküldött versek. Versesek csak költői szövegek közölni. Olvasónk írásait — ha az általános követelményeknek megfelelnek — csak „Olvasónk” rovatában közöljük. Nem tartjuk ugyanis becsületes dolognak, hogy kezdleges és rossz versek közlésével hamis becsüretet keltsünk. Aki feltehetően, azt a lapok szerkesztői, újságírói felismerik. Mának pedig nem szabad írni! Tessedik elképzelni, mi lenne, ha valaki az asztalossal létszámítás magának cipőt! A versírás a költők kötelessége. Mának még csak nem is jogal Semmiésem közbenjárás nem használ tehát véleményünket semmi áron nem változtatjuk meg. Akkor sem ha „rémkészenek” a beküldött vers leközléséről.

FIGYELMEZTETÉS!

Kérjük olvasónkat, hogy mindenáron befeljeztessék ilyben a „Magyar Nép” kiadóhivatalához, Kolozsvár, Brassai-utca 7. fordulóban. Kérjük tehát azokat az olvasókat is, akik az Emke felhívással alapján kapcsolódtak be előfizetőink táborába, előfizetőikkel színtelen közvetlenül kiadóhivatalunkhoz forduljanak.

A kiadóhivatal üzeni

Alább felsorolatlaknak köszönhetően megaduk a bejelentett új előfizetőinket:

B. F. Hadadyörtelek, G. B. Felcsézpor, E. L. Almászlóm, S. J. Benkő, S. Dániel.

ELŐFIZETŐINKHEZ! Azon hátralekcsinálók, akikhez a postautalványok felváltó levelezőlapot is küldünk azonban a hátralekcsinálók még nem küldték a tudomásulvételre hozták, hogy még csak a lapozámot küldhetik számukra. Ha a lapozámot még rendezik tartozásukat, kértelenek leszünk, erőlyesben csak az előfizetőink követelésűnk. Ez pedig kártevőket jelent a hátralekcsinálók. Reméljük, hogy erre sor nem kerül s az előfizetőink még ebben a hónapban beküldt tartozásukat.

Azon előfizetőinket, akikhez csak postautalványt küldtünk, kérjük, hogy az utalványon felírt összeget átadják nekünk. Az ősszel a j. évi december 31-ig terjedő időre szóló előfizetési díjat foglalja magában, amelyet az utalványra nem írhatunk rá. A jelenlegi nehéz időben igen nagy szükségünk van minden pénzre előfizetőink bizonyára beleértve, hogy hi telt nyújtani nem lehet. A felolvasói meggyek abc, sorrendjében folytatjuk: háromszék megye után Kolozs, Maros Torda stb. megyék következnek.

A következő befolyt pénzesetek nyugdíszuk: K. A. Bírgezd 8.20, T. J. Szilágyi borász 8.20, M. L. Kálmán 8.20, A. S. Nyirádfalva 8.20, I. J. Buzaháza 8.20, A. L. L. Micske 18.20, V. I. Nagyszalonta 18.20, D. L. Bályok 10.20, L. L. Nagyza lonta 10.20, V. E. Bályok 15.20, G. K. Biharördög 18.20, r. 1944 dec. 31-ig, S. K. Papfalva 18.20, r. 1944 dec. 31-ig, S. K. B. nem vételt fizeték, D. M. Sándor telke 8.20, Sz. J. Korond 10 (1943. évre) Cs. Gy. Szatmárgörbéd 8, K. S. Vadász 14.90, J. S. Székelybő 18.20, M. P. Marosvásárhely 10, S. Gy. Ördögkerteszt 23.70, F. J. Lészarfalva 5.50, Sz. I. Örvény 18.20, G. J. Ottomány 18.20, D. I. Nagyjakucs 12.30, Ifj. G. F. Mezőtölki 21.90, J. A. Bihar 10.20, F. S. Biharpápsók 10.20, D. Gy. Biharirőglyeháza 10.20, Sz. J. Barátka 10.20, V. B. Mezőszentmiklós 15.20, E. J. Asszonyváros 10.20, Sz. K. Asszonyváros 10.20, P. Gy. Apátkeresztur 10.20, A. L. Magyarszeg 11 (r. 1944 dec. 31-ig), Ház. Betűd 45, Ifj. P. J. Tarcsafalva 10, P. I. Völös 10, F. A. A-é Csikszépvény 19.70, V. I. Csikszékfalva 10.20, B. I. Pusztajánok 18.20, L. L. Ottomány 18.20, L. Gy. Nyitvad 10.20, Sr. L. Monosperet 9.20, L. I. Biharvágya 18.20, P. G. né Nagyszól 10, H. Tsz. Tiszaföldet (r. 1943 év. 1-ig) pengő.

A szerkesztésért felel: DÁVID IVÁN
Felolvasó kiadó: TÓTH KÁLMÁN